

Redaktor odpowiedzialny Teodor Żybiński w Poznaniu. Biuro redakcyjne: Plac Wilkowski No. 4.

DZIENNIK POZNAŃSKI.

Przedpłata kwartalna wynosi w Poznaniu 3 tal. 16 sgr., w monachii 3 tal. 1 sgr. 6 fen. w Austrii 3 tal. 41 cent. w Niemczech 3 tal. 12 sgr., w Francji 18 fr., w Anglii 1 f. 8 sgr. w Szwajcarii 5 tal. 15 sgr., w Danii 4 tal. 25 sgr. w Włoszech 28 fr., w Rzymie 30 fr., w Szwajcarii 25 fr., w Belgii 18 fr., w Turcji 28 fr., w Ameryce 6 dol.

AGENCYJE DZIENNIKA POZNAŃSKIEGO: W Wroclawiu: Kary & Przedozi, Schubrücke 7 i Jenke & Sarnighausen, Junkerstrasse 12. — W Lwowie: Ignacy Horok, ulica Halicka 240. — W Szwajcarii: Haasenstain & Vogler w Bazylei. — W Paryżu (przyjmują przedpłate): Librairie du Luxembourg, Rue de Tournon No. 16 i Mr. L. Ploński, 20 Rue des Tournelles. — W Brukseli: Dubois, directeur des salons de lecture Galerie de la Reine 10. — W Londynie: księgarnia H. Boudier, 8 Little Newport Street, Leicester Square W. C. — Agencje do przyjmowania ogłoszeń: Na całą Francję w Paryżu: pp. Havas, Lafitte, Bullier & Comp. Place de la Bourse, nr. 8. — W Berlinie, Hamburgu, Frankfurcie n. M. i Wiedniu: Haasenstain i Vogler. — W Lipsku: Engelnus Fort

POZNAŃ, 18 grudnia.

Przewidywania nasze co do znaczenia świeżych zmian zarządzie sprawami Królestwa Polskiego, wypowiedziane wczoraj na tym miejscu, przedtę zaiste, aniżeli spowiadać się było można, przechodzą w rzeczywistość faktycznej nabierają podstawy. Telegram najwyższy Petersburga donosi, że następca Kaufmanna na wielkopolskim Litewskim, generał Baranow, oświadczył w Wilnie zebranej po ukazie na powitalną audyencyę szlachcie, system dotychczasowy nie ulegnie zmianom, jak to rozłożono w złośliwym (!) zamiarze, iż przeciwnie wszelkie rozkazy carskie i wszelkie rozporządzenia rządowe będą zachodnich guberniach jak najściślej wykonywane. Świadczą o podobnej i publiczne wysokiego i niewątpliwie znaczny zapas carskiego zaufania posiadającego czytelnika, jest aż nadto jasne i kategoryczne. Zmiany w systemie sprowadzają się do zmiany nad tronem caru, który nosi się jak duch opiekuńczy krwawe widmo Murawiewa — dopóki z dołu dolatują doń namiętne krzyki mowienia dziennikarstwa — dopóki ogólnym wyrazem postępowania rządu i opinii narodu rosyjskiego jest barbarzyństwo, ciemnota i nienawiść!

Władomości urzędowe.

NPan raczył JKMości królowi duńskiemu i JKWysokości wicowi duńskiemu nadać order orła czarnego.

Korespondencje Dziennika Pozn.

Lwów, 14 grudnia. Na czternaste posiedzenie sejm wpy...

KRONIKA PARYSKA.

Wielkie trudności przedstawiała kwestya możności uwolnienia się od służby. Nowy projekt usiłował tu przyjąć za podstawę równość w obec prawa dla wszystkich, z pewnymi jednak uwzględnieniami. I tak wolno jest powołanym do służenia zamianić między sobą wyznaczony numer. Popisy, mający służyć w armii czynnej, może dawszy zastępcę, wejść do rezerwy, a przeznaczonym do rezerwy zastawiona jest łatwość wejścia do gwardyi narodowej. Ponieważ ta gwardya narodowa czyli milicya ma się składać po części z wysłużonych żołnierzy, więc na powrocie ich w szeregi jako zastępców, armia uzyskać tylko może.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

Wniosek ten przyjął do pierwszego czytania, skoro będzie wydrukowany. Następnie odczytuje sekretarz Sawczyński zawiadomienie od p. namiestnika, iż NPan postanowił deputacyę adresową sejm u galicjijskiego przyjąć d. 16 b. m. w niedzielę o godz. 1 w południe.

jeszcze nie chce oświadczyć wyraźnie, w jakiej formie te królestwa i kraje mają być złączone o swoje woty, czy przez sejm, czy w ściślejszej radzie państwa, czy też za porozumieniem się ze zgrupowaniem delegowanych. Po długim artykule, zamieszczonym w Wiener Journal, którego esencjonalną argumentacją jest oświadczenie, że rząd na żaden program stronnictw, ani centralistów, ani dualistów, ani autonomistów, ani federalistów zgodzić się nie może, można wnosić, że zgrupowaniem delegowanych ad hoc, t. j. zwołanie delegatów pojedynczych przedlitawskich sejmów do Wiednia, celem powzięcia uchwały względem negocjacji z Węgrami, jest najprawdopodobniejsze.

PRUSY.

Berlin, 17 grudnia. Dzisiejsze posiedzenie izby poselskiej zajął marszałek izby, poseł Forckenbeck, o godzinie 10 1/2 z rana. U stołu ministerskiego zasiadło kilku komisarzów rządowych, później nieco przybył prezes ministerstwa hr. Bismarck i minister handlu hr. Itzenplitz. Hr. Bismarck powiada prawicą izby powstaniem z krzesła. Izba obradowała nad przedmiotami zapisanymi na porządku dziennym, o którychśmy wczoraj donieśli. Na interpelację posła Löwego odpowiedział prezes ministerstwa hr. Bismarck. Ponieważ interpelacja pomienionego posła tyczy się wyłącznie spraw niemieckich, przeto, jako nas nieobchodząca, pomijamy zupełnie. Jutro rozpoczyna się w izbie rozprawy końcowe nad budżetem. Ostatnie posiedzenie przed Nowym rokiem odbędzie izba poselska w przyszły piątek, po czym sejm odroczony być ma do 3 stycznia 1867 r.

Tutejsza Volksztg grupuje skład stronnictw w izbie poselskiej, jak następuje: Z wyjątkiem czterech ministrów, którzy zarazem są posłami, należy do frakcji konserwatywnej 117 posłów, do frakcji lewego centrum 56, do stronnictwa postępowego 63, do frakcji katolickiej 15, do stronnictwa staro-liberalnego 25, do Koła Polskiego 21, do stowarzyszenia wolno-konserwatywnego 17, do narodowego 23 posłów. Do żadnej frakcji nie należy 5 posłów a 6 krzesła poselskich jest opróżnionych.

Obrady nad projektem do konstytucji Związku Północnoniemieckiego rozpoczęły się dziś w Berlinie w hotelu ministerstwa spraw zagranicznych. Oprócz Prus biorą udział w konferencyach tych następujące państwa Związku północnoniemieckiego: królestwo Saksa, wielkie księstwo Heskke w imieniu krajów położonych na północ od Renu, w księstwo Meklemburgsko-schwerynskie, wielkie księstwo Saksa, wielkie księstwo Meklemburgsko-strelicke, wielkie księstwo Oldenburgskie, księstwo Brunświckie, księstwo Sasko-meiningskie, księstwo Sasko-altenburgskie, księstwo Sasko-koburgsko-gotajskie, księstwo Anhaltynie, księstwo Schwarzburg-Rudolstadt, księstwo Schwarzburg-Sondershausen, księstwo Waldeck i Pymont, księstwo Reuss starszej linii, księstwo Reuss młodszej linii, księstwo Schaumburg-Lippe, księstwo Lippe, wolne miasta Lubeka, Brema i Hamburg.

Dzisiaj odbył się wielki obiad galowy u dworu z powodu obecności króla i królowicy saskiego. Na obiad pomieniony zaproszono prócz innych wielu gości wszystkich ministrów.

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa, 12 grudnia. Znany korespondent do Bressi. Ztg tak się rozpisuje o tutejszych stosunkach:

„Podczas gdy wszyscy w tój słodkiej żyli nadziei, że z usunięciem Milutyna ustanie jego fanatyczny system moskiewiczny, podczas gdy za pewną rzecz uchodziło, że w Petersburgu wzięto znów górę stronnictwu przeciwnemu destruktywnemu gospodarowaniu Milutyna, przychodzi na jeden raz rozstrajająca nowina, że wczoraj do tutejszej rady administracyjnej nadeszła sankcja cesarska nowego terytorjalnego podziału Królestwa, którego projekt podał Milutyn. Nowy ten podział ma naturalnie tendencje rusyfikujące a zamierzona przezeń reorganizacja zarządu jest raczej dezorganizacją, jak reorganizacją administracji. Ponieważ cesarskie zatwierdzenie dopiero w dniu 7 b. m. nastąpiło, a zatem po zachowaniu Milutyna, pośpieszyć on może za dowód, że system ten dalej ma trwać. Z dobrze wszelako poinformowanego źródła zapewniamy, że rzecz nie ma się tak, że przeciwnie uważać należy system d'Arcy za zniesiony. Przy oznakach tak różnorodnych powinno być zapamiętanie to uważane za prawdziwe, że w Petersburgu w obecnej chwili żadne stronnictwo stale nie zwyciężyło, lecz raczej, że walka pomiędzy obecnie tak osłabionym fanatyczno-rusyjskim stronnictwem Milutyna a stronnictwem umiarkowanym dotąd się toczy. Ewentualnie sympatye ludu stoją tu naturalnie po stronie owego stronnictwa, po którym oczywiście oczekiwano należy, że nie będzie miało tyle przychylnego zastosowania okrutnych środków dotąd używanych, nie są sobie jednakże tego nikt, że żadne z tych stronnictw nie będzie w stanie zadławić kraju i rozwinąć jako tako kwestyę administracji Królestwa. To nastąpićby jedynie mogło przez

lojalne zachowanie przyrzeczeń danych krajowi w roku 1861 i 1862, przez przywrócenie autonomii, szanowanie nawet przez Mikołaja i przez zachowanie instytucji narodowych. Tymczasowo zastępcą Milutyna, generał zandarmerji Szuwałowa, zaliczają do umiarkowanego, zatem anty-milutynowskiego stronnictwa. — Stojący na czele administracji finansowej w Królestwie Polskiem tajny radca Marcus, ze stronnictwa Milutynowego, wyjechał wczoraj do Petersburga, dokąd go telegramem powołano.

„Z Litwy donoszą nam, że tam nieco łagodniejsze nastały rządy. Tak np. nie karzą już ludzi za to, iż mówią po polsku na ulicach. Zapisujemy tu jeszcze rozkaz, wydany do tutejszych nauczycieli, aby przy promocyjach z niższych klas do wyższych z większą postępowali surowością. I tak nie ma być przesadzonym do klasy wyższej uczeń, który, chociażby we wszystkich przedmiotach miał dobre cenzury, nie pisze kaligraficznie. Charakterystyczną jest rzeczą, iż do rozkazu tego dodano zagrożenie, iż pobłażanie ze strony nauczycieli uważać się będzie za przeniewierstwo w obec rządu. Zagrożenie to wystarcza pewno, by w rozkazie tym poznać powód polityczny: utrudnionem być ma wyższe wykształcenie dzieci. — Rozkaz cesarski rozporządza na wniosek prawostawnego synodu odprawianie po kościołach Królestwa dorocznego nabożeństwa z procesyami w dniu 4 kwietnia, jako w dniu zamachu na życie cesarza. Jakieżże prawem rozporządza synod prawostawny katolickimi nabożeństwami i procesyami?”

AUSTRYA.

— Nad skutkiem adresu węgierskiego zastanawia się Gazeta Narodowa w ten sposób:

Reskrypt królewski do sejmu węgierskiego był już rezultatem przyjęcia w zasadzie podwaliny dualizmu przy przyszłej organizacji państwa. Dwa parlamenta, z tąd i z tamtej strony Litawy, w Peszcie i w Wiedniu, z osobnemi odpowiedzialnemi dwoma ministerstwami dla spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, i oświecenia, wyznań i części finansów, znoszenie się obu parlamentów między sobą przez delegacje przynajmniej, jeżeli się nie powiedzie utworzyć wspólnego parlamentu dla spraw zagranicznych, dworu, wojny, finansów państwowych i handlu międzynarodowego — oto był plan ministerstwa, gdy układał reskrypt królewski. Liczono na to, iż węgierski sejm przynajmniej w zasadzie powinien roztraktowanie wspólnych spraw w wspólnych delegacjach, a wtedy dla reszty spraw czysto-węgierskich król węgierski mianowałby ministerstwo.

Tymczasem opowiedz sejm węgierski na ten reskrypt nie wchodził w zamiary reskryptu, odsuwa od siebie żądanie orzeczenia w zasadzie co do spraw wspólnych i poczynienia oświadczeń swych nad uwagami, zawartemi w reskrypcie co do elaboratu komitetu 15 o traktowaniu spraw wspólnych. Odpowiedź sejmu węgierskiego nie przyjmuje wniosku od tronu, mianowania dopiero wtedy węgierskiego ministerstwa, gdy żądania królewskie przynajmniej w zasadzie będą przyjęte przez sejm. Adres węgierski domaga się bezwarunkowego przywrócenia całej konstytucji węgierskiej, a więc i mianowania natychmiastowego odpowiedzialnego ministerstwa węgierskiego wedle ustaw z r. 1848. Nie ma w adresie nawet najmniejszej wzmianki, iż Węgrzy przybyliby częściowo ministerstwo, tj. bez ministrów wojny, finansów i handlu. Żądanie to przywrócenia całej konstytucji, wyrażone jest nawet nierównie dobitniej, niż w poprzednich dwóch adresach, z r. 1865 i marcowym.

Lecz, położywszy to żądanie na czele adresu, nie chce jednak sejm węgierski z swą stroną klasę warunku, pod którym dalsze obrady nad elaboratem o sprawach wspólnych prowadzić będzie. Lewica pragnęła wystosować adres, w którymby wyraźnie powiedziano, że jeżeli król nie będzie mianował odpowiedzialnego ministerstwa, nie przywróci całej konstytucji, to sejm nie przystąpi do obrad nad elaboratem 15 o sprawach wspólnych. Stronnictwo Deaka jednak odrzuciło ten projekt; i w adresie, który bez zmiany i debaty ma być przyjęty, stoi tylko, że sejm już teraz na uwagi reskryptu o sprawach wspólnych odpowiedzieć nie może, lecz konstytucyjnym porządkiem idąc, elaborat 15 wniesiony będzie najpierw do pełnej komisji 67 nim dopiero wnioski tej komisji będą przedłożone sejmowi do obrad i uchwały.

Rozpoczęcie już teraz akcji, organizującej Austrię, zostało to odpowiedzi węgierskiego sejmu odroczone na później. Sejm węgierski, domagając się restytucji ustaw z roku 1848, nie chce jednak zrywać traktowania z koroną i ugodę, nawet bez przywrócenia konstytucji węgierskiej. Oto jest myśl główna adresu węgierskiego.

Tymczasem pytanie jest, czy rząd będzie mógł tak długo czekać, czy będzie miał z czego opłacać bieżące wydatki aż do czasu, gdy będzie możliwem zwołać reprezentacyjną ogólną państwa, lub delegacje obu pałów, i przedłożyć potrzebę zaciągnięcia pożyczki. W obec

groźnego położenia europejskiego potrzeba Austrii jak najszybciej zreorganizować państwo, ukonczyć załatwienie sporów konstytucyjnych, uporządkować finanse, zreformować armię. A tu tymczasem Węgrzy mogą i kilka miesięcy przewlekać obydwa nad sposobem traktowania spraw wspólnych w komisji i w sejmie, a sam wycofując, aż korona, przymuszona zewnętrznem i wewnętrznem położeniem, przywróci im konstytucję całą, aby tylko raz w jakikolwiek sposób załatwić spór konstytucyjny. Zresztą czy komisja 67 nim i czy sejm węgierski przyjmie elaborat komitetu 15, jest jeszcze wątpliwą. Bardzo łatwo stać się może, że po kilkumiesięcznem oczekiwaniu ze strony rządu, sejm w końcu albo odrzuci całkiem ten elaborat, albo zażąda pierwiej przywrócenia konstytucji, nim ostatecznie o tych wspólnych sprawach będzie mógł orzec.

W obec tego stanu rzeczy położenie ministerstwa Belcredi-Majlath-Beust jest bardzo przykre. Jeżeli istotnie grozi Austrii niebezpieczeństwo zewnętrzne, jeżeli istotnie bez pomocy pożyczki większej nie da się dalej prowadzić finansów austriackich, a bez uchwały reprezentacyjnej państwa pożyczka podobna jest niemożliwą do urzeczywistnienia: to trudną jest rzeczą dla obecnego ministerstwa wyjść z tego położenia zwycięsko, bez stanowczego albo na jedną, albo na drugą stronę kręku. Albo dać potrzeba będzie Węgrom wszystko, czego żądają, a ustępstwu od nich spodziewając się później, tymczasowo przywrócić unię prawie tylko personalną z drugą połową monarchii, której nadaćby należało równocześnie formalny parlament, z takiemiż samymi atrybutami co węgierski: albo nową próbę łamania Węgrów à la Bach i Schmerling przedsięwzięć trzeba, rozwiązując sejm węgierski i przywrócić ustawę lutową dla całego państwa. Trzecia droga, zastawienia tymczasowo wszystkiego w Węgrzech in statu quo, tj. sejmu bez pełnej atrybuty i rządu bez odpowiedzialnego ministerstwa, a w tąd połowie monarchii przywrócenia tymczasowo szerszej rady państwa czy to w całym pierwotnym składzie, czy ze zmianą nową w trybie wyboru z sejmów do szerszej rady państwa, trzecia ta droga byłaby tylko nieszczyśliwym przedłużeniem prowizoryów austriackich, które tak osłabiły państwo.

Mówią jednak, że w Wiedniu ważyło się najpierw przywrócenie in integrum konstytucji węgierskiej, lecz myśl ta upadła, obecnie zaś przychylił się ma rząd do pozostawienia rzeczy in statu quo w Węgrzech, a w tąd połowie monarchii ma ad hoc zwołać radę szerszej rady państwa. Waży się jedynie, czy ta rada państwa szersza ma być w pierwotnym swym składzie zwołana, czego domagają się centraliści, czy będąc tylko ad hoc przeznaczoną do ukonstytuowania krajów, z tąd strony Litawy położonych, powinna być delegacją z sejmów krajowych przez większość obraną. W pierwszym razie nie stawiliby się wszystkie niemieckie narody, prócz kilku posłów z frakcyj świętojurskiej, w drugim razie nie stawiliby się centraliści.

— Lokalne korespondencye wiedeńskie donoszą o pojedynku między fzm. Benedekiem a jen. Clam Gallassem, do którego powodu dostarczył głosny memoriał tego generała, który niepowodzenie kampanii zwał na niedołęztwo głównodowodzącego. Pojedynkę odbył się miał pod Pesztem, a za broń obrano — pałasz i Jen. Clam Gallas ma być ciężko rannym. Nie wiemy, ile prawdy w tych kronikarskich doniesieniach, to tylko rzecz pewna, że przed kilku dniami jen. Clam opuścił zamek swój Friedland w Czechach, zaś generał Benedek siedząc swoją, Grac w Styrii. Do jednego z dzienników wiedeńskich telegrafują z tego miasta, iż generał Benedek zaszczytny został odpowiedzią arcyksięcia Albrechta, które przeszło godzinę trwały.

— Sejm Karynty najpóźniej ze wszystkich uporał się z adresem, a raczej z projektem adresowym, bo sam adres jeszcze nie uchwalony, lubo ma z góry zapewnioną większość. Projekt wyraża, iż sejm obstaje przy nieprzerwaności prawnej konstytucji lutowej, i przekonany jest, że nie stoi ona na zawadzie pojednaniu z Węgrami. Takie dobre mniemanie o konstytucji lutowej nie dziwi nas wcale, bo Karyntya w hierarchii centralistycznej po połonej Austrii i Śląsku trzecie zaraz zajmuje miejsce, a gdy sejm nie było, izba handlowa w Celowcu windykowała dla siebie prawo zabierania głosu w kwestyji prawopanstwowej.

Z innych sejmów mało mamy do zapisania. Sejm styryjski obraduje nad założeniem domu przymusowej pracy, który ma tamę położyć zebrać i włóczęgostwu; w sejmie Gorycy postawiono wniosek względem założenia uniwersytetu z wykładami w języku włoskim i słowackim; w sejmie wreszcie szląskim wniosek dra Müllera, zmierzający do wzbronienia Jezuitom osiedlenia się w kraju, odesłano do wydziału. Wspominamy jeszcze, iż komisarz rządowy w sejmie szląkim na interpelację w tąd mierze wniesioną odrzekł, iż rząd prawnie osiedlenia się Jezuitów w kraju przeszkodzić nie może.

Najgorliwiej atoli zakrzętnął się koło spraw krajo-

wych sejm salcburski, bo już w sobotę dnia 15, jak donosi depesza, ma zostać zamkniętym. Prawda, że porządek dzienny tego kraju bardzo nie wiele wykazuje przedmiotów!

W sejmie czerniowieckim wniosek Pompego względem podniesienia szkół przesyłany został do wydziału.

Dzisiaj, gdy można już przejrzeć jednym rzutem okiem całą działalność sejmów krajowych w kwestyjach prawno-państwowych, można z nich taki ułożyć bilans:

Z 19tu sejmów obradujących tylko sejm istryjski wynurzył zupełnie zadowolenie swoje z istniejących stosunków; sejm Galicyi i Czech poparły gorąco ministerstwo w nadziei, że nie dopuści centralizacji; sejm Bukowiny Dolnej Austrii, Salzburga, Szlązka, a po części i Górny Austrii przemówiły za przywróceniem rady państwa, omijając starannie bliższe określenie, czy pełną czy ściślejszą radę państwa mają na myśli; sejm Karynty wygotował dopiero projekt adresu, który, jak mówimy powyżej, jest ultra-centralistycznym. Sejm Gorycy, Krainy, Tyrolu, Vorarlbergu, Dalmacyi i Tryestu nie brały głosów w adresach; sejm morawski zdobył się tylko na adres lojalności; sejm węgierski wystąpił w adresie z dualizmem ujętym w programat; sejm chorwacki w kwestyji w nim szandar federalizmu.

Jeden z dzienników półurzędowych zapewnia, iż rząd z opinii sejmów krajowych wyciągnie przeciętną, która mu posłuży za wytyczną kierunków, którym podążać ma, w tym czasie, kiedy wyciągnąć przeciętną?

FRANCYA.

Paryż, 15 grudnia. W przyszły wtorek przedsejm minister wojny przesowie rady stanu, p. Vuitry nowo prawo organizacji wojskowej wraz ze wszystkimi dokumentami, których badaniem zajmowała się komisja. W radzie stanu przejdzie prawo pomienione przez obronę sekcji wojskowej i wydziału marynarki, po czym jęralne zgromadzenie całej rady stanu pod prezydencją cesarza ostatecznie sąd swój wyda. Już dziś mówią w kołach ministerskich, że nawet członkowie komisji uważają niektóre zmiany za nieodzowne. Jules Favre gotuje się wraz z kilku stronnikami opozycji stanowczego wystąpienia na przyszłej sesyi ciała prawodawczego przeciw głównym punktom projektu.

O podróży cesarzewej mówią dzienniki tutejsze z wielką powściągliwością, choć jej już bynajmniej nie przecyzają. Chodzi, jak się zdaje, o to, aby dziś kielik zwolna i delikatnie obawy możliwych zaburzeń w Rzymie i kiedy o pozostaniu Ojca s. w Rzymie już nikt wątpliwości, nadać podróży cesarzewej charakter bardziej prywatny, aniżeli polityczny. Półurzędowy Pays tak o zamiarze cesarzewej wyraża: „Cesarzowa postanowiła z osobistych pobudek i religijnem wiedziona uczuciem odbyć tę pielgrzymkę. Przy tej sposobności będzie naturalnie dostojna matka cesarzewicza miała sposobność pomówić z czcigodnym ojcem chrzestnym swojego syna. Rozmowa ta będzie czysto-prywatnej natury; przebiegani jednakże jesteśmy, że uczucia zgody i pojednania łączące dwory Francyi i Włoch, tąd silnieję się przytąd utwierdzą.”

Z Rzymu donoszą, że wielu żołnierzy francuskiej wojska okupacyjnego, których czas służyć się skończył, z ochotą zaciągają się do szeregu zwałów papiśkich i do legii antybijskiej. Armia papieżka liczy obecnie 10,000 żołnierzy z 6 baterjami.

W bieżącym tygodniu był cesarz dwa razy ino gnie w Paryżu. Przechadzał się ze swoim adjuwantem po bulwarach i zwiędził nawet kilka kawiarni. Liczba osób, które w wiadomej sprawie zgromadzenia w Café de la renaissance stanę przed sądem wynosi 22 lub 23. Dziesięć z nich znajduje się w więzieniu Mazas, reszta jest wolna.

Podczas pobytu posła pruskiego hr. Goltza w Coppignę przyszło podobno do zwawej pomiędzy nim a marszałkiem Randon rozprawy z powodu pogardy między nimi, jakich hr. Goltz użył, mówiąc o armii austriackiej. A gdy w toku rozmowy poseł pruski napomknął tonem żartobliwym, że w pracach komisji wojskowej widać pewne antypruskie uprzedzenia, natenc marszałek Randon żywo podniósł rękę, oświadczył w dobitnych żołnierskich wyrazach, że Franeya ani dotąd ani w żadnym razie nie uleknę się sąsiedzkich zaczepów. Tak donosi Indpendance Belge.

Dzienniki Lugduńskie ogłaszają list prefekta departamentu nadrodańskiego, pana Chevreau, do zasiadającej tamże komisji pożyczkowej. Pan Chevreau donosi w tym liście, że cesarz, żywo dotknięty niedzą znacznej części robotników przy fabrykach jedwabiu, którzy i są w stanie zwrócić drobnych po większej części pożyczki, wziętych z kasy komisji pomienionej, wynaczył 600,000 fr. na spłatę tych zaległości. Postanowiła tedy komisja umorzyć wszystkie pożyczki niżej 80 fr., zaciągniętych przez robotników od 1 stycznia 1865 do 30 września 1866. Pożyczki nad 80 franków będą stósunkowo znacznie zniżone.

połączyć Teatr francuski ze stawiającą się na bulwarach Wielką operą. Ulica ta poprowadzona zostanie przez miejsce, na którym wznosiła się niegdyś brama, jaka Joanna d'Arc do Paryża weszła. Z tego też powodu wpadnięto na myśl wystawienia tu właśnie pomnika dla Dziewicy Orleańskiej. Nie wiem, czy szczęśliwym jest pomysł wzniesienia takiego pomnika na ulicy do opery prowadzącej; ale to pewna, że między rzeźbiarzami tutejszemi, zdolnymi zapewne wykuc z marmuru jaką Laïs lub Phryne, nie łatwo będzie znaleźć artystę, co by Joannę d'Arc pojął i stworzył potrafił. Między tą legendą, wzniosłą w dziejach postacią, a tegoczesną cywilizacją francuską żadnego związku nie ma. Nie myślę też, aby wpróżbażona i pomalowane panie dzisiejsze na operę jadąc, czuły potrzebę spoglądania na pomnik Dziewicy Orleańskiej.

Nowy gmach opery ma także na wystawę być wykonanym: tymczasem w dawnym gmachu przygotowuje się nowe dzieło Verdiego „Don Carlos”, o którym zawczasu cuda opowiadają. Odbywają się właśnie ostatnie próby tej opery, mającej się wkrótce na scenie ukazać z całym przepychem kostyumów i dekoracji.

Od czasu jak Szyller wbrew prawdzie i historii nadał Don Carlosowi szlachetny charakter, postać ta stała się legendą i niewymowny urok ją otacza. Tymczasem prawdziwy Don Carlos, jakim go przedstawiają dzieje, był wcale nie poetycznym szaleńcem, a nawet idiotą. Powierzchność jego miała szpetną, tak samo jak duszę. Przedwczesnie stary, słabowity, gwałtownością charakteru i skłonnością do okrucieństwa odstraszał od siebie wszystkich. Do ojca pałał namiętną nienawiścią, a gdy Filip II, doprowadzony do ostateczności, rozkazał go uwiezić, to proces po uwiezieniu wytoczony wykrył jasno, że młody książę nie tylko miał znowy ze spiskującymi przeciw całości państwa, ale nadto, że zamierzał ojcu życie odebrać. Jego okrucieństwo miałyby nawet charakter dramatyczny. I tak współczesny historik wzmiankuje, że Don Carlos, rozgniewany raz za ciśnie obuwie, jakie mu przyniesiono, przywołał szewca i zjeść mu rozkazał owe ciśnie buty w swojej przetożności. Anegdota o tych butach rzuca niejaki cień na

romansową postać kochanka królowej Elżbiety. Twórca libretta do opery Verdiego zapewne pominął ten szczegół, zwłaszcza, że do takiej sceny nie łatwo byłoby muzykę dobrać. Niedawno zmarły Mery, który do spółki z drugim rymotwórcą owelibretto napisał, niewolniczo się trzymał szyllerowskiego dramatu.

Podny fabrykant sztuk teatralnych Victorien Sardou znowu przedstawił nową komedię pod tytułem Ma is on r u e u e. Ta sztuka, podobna do wszystkich innych utworów zręcznego pisarza, odznacza się szczególniej bogactwem mebli i sprzętów zbytkowych, jakie ozdabiają apartamentu wystawione na scenie. Jeden z najpięknszych tapicerów paryskich za sumę 30,000 franków najmuje dyrekcji teatru na cały ciąg przedstawień owe meble, które niesłychane mają tu powodzenie. W drugim akcie jest salon cały złocony a zapełniony modnemi graczkami i zbytkowami sprzętami: błyszczące kandelabry wywołują entuzjazm; na widok sofj i foteli trudno się od oklasków powstrzymać. Cóż dopiero powieścić o sypialnym pokoju z alkąwą i łóżkiem ukazującym się w czwartym akcie!

Ten rodzaj scenicznych utworów, którym pomoc tapiciera powodzenie zapewnia, doskonale charakteryzuje dzisiejszy kierunek sztuki dramatycznej. Pewne kobiety, które chodziły dotąd na komedye pana Sardou, aby się stroić na wzór aktorek występujących na scenie, teraz chodzą oglądać meble, aby mogły na ten sam sposób pokój swe przystroić. Szczęśliwy autor! szczęśliwy tapicier!

Nasze sceny w kraju z gorliwością, której żadną miarą pochwalić nie mogę, przyswajają sobie zwykły utwory pana Sardou; obawiam się, że sztuka, o której mowa przedstawi u nas niejakie trudności pod względem umeblowania. Jeżeli nie z innych pobudek, to przynajmniej z tego powodu zyczylimy, aby dyrekcje teatrów polskich wstrzymały się od wystawiania sztuki, w której meble sypialnego pokoju tak ważną odgrywają rolę.

Paryżowi, mającemu budować świątynię przyjemności, bawicemu się sztukami p. Sardou i słuchającemu śpiewaczek kawiarnianych, nie zbywa na ostrzeżeniach i przepo-

wiedniach złowrogich. Odzywają się też głosy poważne do upamiętania wyjącej. Głosy te od kościoła wychodzą. Ksiądz Hyacinthe, słynny dziś kaznodzieja, miewa znakomite i bardzo uczęszczane konferencye o roli, jaką w społeczeństwie odgrywać winna rodzina.

Biskup orleański ks. Dupanloup wydał świeżo broszurę pod tytułem: L'athéisme et le péril social. Jestto odpowiedź na wszelkiego rodzaju krytyki i napaści, do jakich dał powód jego ostatni list pasterski. Dostojnik kościoła tłumaczy się z robotnego mu zarzutu, jakoby był przeciwnym duchowi cywilizacji dzisiejszej.

„Nie jestem nieprzyjacielem chwili obecnej,” powiada biskup, „nie atakuję społeczeństwa terażniejszego i cywilizacji, ale drzę o przyszłość. Jestem za postępem, lecz nie mogę znać postępu w tąd wszystkim, co naokoło siebie widzę. Więc oskarżam społeczeństwo moje, że nie umie i nie chce korzystać z tych darów i środków, jakie wiek dzisiejszy nam przyniósł, dla zapewnienia tryumfu sprawiedliwości i prawdy.”

Więć oskarżam i zapytuję się mocarzy tego świata, co zrobili z wolnością, zapytuję sofistów wszelkiego rodzaju, w jaki sposób nam tę wolność tłómaczą. Pytam graczy giełdowych i młodzieńcze marującą piądkę, co zrobili z obyczajami. Pytam prasy dzisiejszej, jak używa siły słowa i czy ta siła dana jej jest na to, aby siać zepsucie, czy też na to, aby oświecać. Wreszcie zapytuję umysłów wznioślejszych i wszystkich serc szlachetnych, gdzie się podział nasz ideał!

„Oto nad naszymi głowami wnoszą się, jak straszne chmury, bezbożność i gruba zmysłowość, a cień grozący i złowrogi pada od nich na naszą ojczyznę. Wszystko co stanowiło chwałę tego kraju: religia, filozofia, nauka, uczucie godności, podeptane jest przez bezczelnych sofistów, a świetne niegdyś społeczeństwo francuskie przemieniło się w trzodeę objętą na wszystko bałwochwalców materji.”

Odbędzie się tego tygodnia w kościele Sorbony osobnego rodzaju ceremonia. Głowa kardynała Richelieu, odcięta przez lud w czasie wielkiej rewolucyi, uroczyście

do grobu złożona zostanie. Rewolucyjni gwałciciele głę bów, co popełnili to świętokradztwo, wzięli trumnie kar nęła za królewską i nie wiedzieli nawet, że ucinają głowę człowieka, na którego rozkaz kiedyś padały głowy francuskiej szlachty. Ucięta głowa została długo w powrozdaniu p. Armez deputowanego, który wreszcie zdecydował się trumnie ją powrócić. Uroczyść w kościele S. Duroy, minister oświecenia, i profesorowie trzech paryżskich fakultetów. Mszą celebrować ma sam arcybiskup paryżski.

Podałę w jednym z listów moich wzmiankę o ludzi i o życiu Władysława Oleszczyńskiego; załączone nie ogłoszony nigdzie, a udatny wiersz znanej wkr improwizatorki na pomnik Niemcewicza i Kuźniewiczów zmarłego artysty napisany:

W każdej twej myśli, jakie z kolei
W kształty zakłafę, myśl narodo wa
Tętni, jak Wisły szeslest żałony.
Tchnie jakby powiew ojczyzny sosny:
A w tyn powiewie jest i woń wiosny,
Jest woń nadziei!

Tak, przyjdzie wiosna, však pośród grodu
Nadekwańskiego, pod dlatem twojem
Śnieżno-ramienny anioł narodu
Na marmuruwej powstał mogile!
Orzeł i Pogoń, strudzone bojem,
Przy jego stopach legły na chwile,
Ani! rozwarłyż jutrenne dłonie,
Jedną ocienia czoło Linnika,
Drugą ocienia hełm Wojownika.
Jak ptaki przez sen czujące zorze,
Spią tak spokojni! choć tak boleśni!
Ach czyż nadzieję utracić może
Naród, co jeszcze dierży dwie bronie
Miecza i pieśni.

Paryż, 13 grudnia.

Mieszkanie na 1 piętrze przy Nowej ul. w Kamienicy do Bazaru należące, jest do wypożyczenia. Składowa się z dwóch dużych pokoi od frontu, trzech pokoi od tyłu, kuchni, drabniaka, piwnicy i schowania. [5865] **Magnuszewicz.**

Losy na loteryę Tum Kolonskiego po 1 tal. 2 sgr., główna wygrana 25,000 tal. 1500 numerów wygrana. Ciąg pewno 9 stycznia 1867 r., proszę o łaskawą zamow.

Karyger,
Strzelecka ul. No. 8 B. na II piętrze, wchód przez bramę. [6014]

Król pruskie losy loteryjne do najbliższej pierwszej klasy dnia 9 stycznia 1867, 1 tal. 9½ sgr., 2 tal. 2½ sgr., 3 tal. 1½ sgr., 4 tal. 1½ sgr., 5 tal. 1½ sgr.

przez całą rozsyła, **wszystko na drukowanych asygnacjach udziałowych**, za zaliczką pocztową lub przesłaniem pieniędzy

handel papierów krajowych
M. Meyer w Szczecinie.
W ostatniej loteryi padło w powyższym debicie 15,000 tal. na nr. 56199. [5624]

Na gwiazdkę!

Nież podpisana księgarnia nakładowa posiada jeszcze szereg zapas

Przyjaciela ludu rok IV-XVI i sprzedaje oko 13 roczników, czyli 26 sporych tomów z mnóstwem ilustracji za gotówkę po niższej cenie 10 talarów (pojedyncze roczniki, o ile zapas starczy, sprzedaje się po 1 tal. 10 sgr.)

Katalog nakładowy, obejmujący dobor dzieł dla dzieci i ludu, przesyłam franco pocztą. Wrocław, w grudniu 1-66.

Ernesta Günthera nakład.

Wszelkich nakładów księgarni Günthera skład główny w Poznaniu posiada
Księgarnia i skład nut
M. Leitgebra.
[6029]

Albumy fotograficzne do 25, 50, 100 i 200 obrazów w najnowszych najgustowniejszych wzorach po nadzwyczajnych cenach poleca
Józef Jolowicz,
w Poznaniu Rynek 74. [6214]

Franciszek Raczyński, krawiec damski.
Mieszka przy Nowej ulicy No. 70, na przeciwko księgarni pana Zupańskiego. Proszę szanowną publiczność o łaskawą względy. [6221]

Na obecną moją sprzedaż towarów, jak wiadomo tylko rzetelnych, pozwalam sobie raz jeszcze **zwrócić uwagę**, ponieważ **wszystkie towary nie były jeszcze taniej sprzedawane** dają cenach.

M. Lachmanski, z Królewna.

Lokal mój sprzedają znajdują się tylko w domu pana Bielofieda, róg Ryunku i Butelskiej ulicy na **pierwszym piętrze**, na co dokładnie uważaj proszę. [6215]

NB. Czysto lniane chustki do nosa pół tuzina od 12½ sgr. peczawszy.

Handel win hurtowny i detaliczny
Antoniego Pfitznera
poleca Szanownej Publicznosci na nadchodzące święta swój **znaczący skład win węgierskich**, wprost z Węgier sprowadzonych, wina z Bordeaux od 4 do 8 zlp. za butelkę przy odbiorze większej ilości lub na okazach taniej, najlepsze marki win szampańskich i reńskich po nader umiarkowanych cenach. [6005]

Oświadczenie.
Nabywając z końcem czerwca r. b. Nadwiślana, wychodzącego w Chelmie, mieliśmy i objawiliśmy zamiar, pismo to zamienić na codzienne i przenieść je do innego miasta, któreby położeniem i ułatwioną komunikacją więcej od Chelma było dogodnie dla wydawnictwa pisma codziennego. Zamiar ten teraz urzeczywistniamy w ten sposób, że Nadwiślana całkowicie z końcem grudnia r. b. istnieje przestanie, w miejsce zaś jego wychodzić będzie od Nowego Roku w Toruniu codzienne pismo polityczne, przemysłowe i handlowe p. t. **Gazeta Toruńska.** Wydawnictwo tego pisma i nakład powierzamy księgarzowi toruńskiemu p. Drowi F. T. Rakowiczowi.

Upraszamy Szanowną Publiczność Prus Zachodnich i W. Ks. Poznańskiego, aby nowy ten organ polski licząc przedpłatą i moralną zachętą wspierać raczyła; sądzą bowiem, że **tanio a codzienne** pismo, zajmujące się obok polityki przedewszystkiem sprawami naszymi we wnętrznemi, ważne do spełnienia ma zadanie.

Toruń, 12 grudnia 1866.

Leon Czarlinski, Zakrzewko pod Toruniem.

Ignacy Łyskowski, Mileszewo pod Jablonowem.

Leon Slaski, Trzebech pod Chelmnem.

Powołując się na powyższe Oświadczenie pp. Leona Czarlinskiego, Ignacego Łyskowskiego i Ludwika Slaskiego donoszę Szanownej Publicznosci Prus Zachodnich i W. Ks. Poznańskiego, że od 1 stycznia 1867 r. wychodzić będzie nakładem moim w Toruniu, w formie nieco większym od dotychczasowego Nadwiślana, sześć razy na tydzień pismo polityczne pod tytułem:

Gazeta Toruńska.

Pismo to zawierać będzie między innemi: krótki przegląd polityczny, artykuły rozumujące treści politycznej, socyalnej lub przemysłowej, korespondencye, wyjątki z ważniejszych artykułów dzienników krajowych i zagranicznych, kronikę prowincjonalną i miejscową, wiadomości handlowe tak w formie notatek codziennych, jako też tygodniowych poglądów, wreszcie najwięcej telegramsy.

W skutek korzystnego pod względem handlowym położenia miasta Torunia i dogodnych komunikacji łączących miasto nasze tak z Królestwem Polskiem, jak z W. Ks. Poznańskim, — jako też w skutek niskiej prenumeraty, **Gazeta Toruńska** będzie pismem nader stosownem do ogłoszeń i inseratów. Cenę inseratów ustanowiliśmy jak najniższą, tj. 1 sgr. czyli 6 gr. od wiersza petytowego lub jego miejsca. Dla wygody inserentów poznańskich oddaliśmy panu **M. Leitgeber**, księgarzowi (Poznań, Hôtel du Nord) agencurę na Poznań do przyjmowania ogłoszeń.

Przedpłata na **Gazetę Toruńską** przyjmują: w mieście Ekspedycja (Ul. Żeglarska 105, Seglerstrasse), na prowincyi wszystkie urzędy pocztowe. Przedpłata kwartalna wynosić będzie w Toruniu z przyniesieniem 1 tal. 7½ sgr., na pocztach krajowych zaś

1 tal. 12½ sgr. czyli 8½ zlp.

Mamy nadzieję, że liczny przyrost abonentów i inserentów dozwoli nam z czasem prenumeratę powyższą na **Gazetę Toruńską** jeszcze obniżyć a format pisma ile możliwości powiększyć.

Z naszej strony, o ile stosunki i okoliczności dozwolą, wszelkich i usilnych dołożym starań, aby **Gazeta Toruńska** odpowiadała godnie interesom i potrzebom społeczności polskiej w Prusach Zachodnich i Wielkiem Księstwie Poznańskim.

Dr. Fr. Tadeusz Rakowicz, jako nakładca. [6204]

Toruń, 15 grudnia 1866.

Najtańsza w świecie księgarnia.
Najlepsze książki! nowe!
Klasyki, ozdobne dzieła z miedziorytami,
romanse, książki do rozrywki itd.,
jako najpiękniejsze podarki na gwiazdkę!!

— dla każdego przyjaciela książek!
— dla każdej biblioteki!!

po niższych, bajecznie tanich cenach!!!

Gwarancya za nowe! kompletne! bezbłądne!

1. Lessinga dzieła mistrzowskie, 2 tomy. 2. Album najulubieńszych poetów, 450 stron w 8ce, pap. wlinowy, piękna oprawa ze złoconemi brzegami, oba dzieła razem tylko 1½ tal. — Album przeszło 200 widoków najpiękniejszych miast, budynków, kościołów, rzeczy widzeń godnych, na wielkich miedziorytach, najpiękniejsze staloryty w bogato złoconym kartonie, tylko 1 tal. — Büffona ilustrowan. **Historia naturalna** zwierząt ssących i ptaków, najnowsze wyd. 2 tomy z przeszło 200 wiernymi miedziorytami, tylko 1 tal. — **Fligare Carle'a** dzieła, po niemieku 117 tomów, tylko 4½ tal. — **Nadzwyczajnie piękne 16 romansów** wielbionej autorki nie ofiarowanemu jeszcze nigdy tak tanio. — **Thümmela** wszystkie dzieła, najnowsze wydanie w formie klasycznych, 8 tomów, tylko 45 sgr.!! — **Humboldta Cosmos**, 4 tomy, najnowsze wyd. oryginalne, tylko 5 tal. 28 sgr.!! — 1) **Szekspiara** wszystkie dzieła, najnowsze niemieckie wyd. w 8ce, 12 tomów z 12 stalorytami, w bogato złoconych oprawach ozdobnych. 2) **Album dla świata** eleganckiego, zawiera najpiękniejsze staloryty i miedzioryty najświetniejszych mistrzów, w wielk. 4ce, oba dzieła razem wzięte tylko 2½ tal. 1) **Wielka niemiecka Gazeta dla młodzieży Fabrlousza**, rocznik 1862, 1863 i 1864, z zamiat 8 tal. po 28 sgr. — (Wszystkie trzy roczniki razem, które co do treści reprezentują bibliotekę dla młodzieży o 20 tomach, tylko 2½ tal.) — **Klasyčna biblioteka romansów Marryata, Coopera, Sanda i Fevala**, 74 części, tylko 2½ tal.!! — **Robana** pisma dla młodzieży, 9 tomów z wielu obrazkami, tylko 35 sgr.!! — **Herdera** wybór dzieł, 13 tomów, najnowsze wydanie w formie klasycznych, tylko 3½ tal.!! — **Psyche**, wyobrażona w 16 ozdobnych obrazach artystycznych, wielk. 4ka, tylko 2 tal.!! — **Pooltza** wielka **Historja powszechna**, 7 (najnowsze) wydanie, 5 wielkich tomów w 8ce, tylko 58 sgr.!! — **Pawia de Kook** humorystyczne romanse, ilustr. wyd. ozdobne, 50 części, z 50 miedziorytami, tylko 5 tal.!! — **Henryka Helnego** wszystkie dzieła, najnowsze wyd. oryginalne, w 29 tomach w 8ce, papier wlin., elegancię tylko 12 tal. 28 sgr.!! — **Wielcyorczywo**, wielkie ilustrowane dzieło ozdobne, miedziorytowe z 100 obrazami i wielu kolorowanemi miedziorytami i obrazami druku kolorowanego, tekst ulubionych pisarzy, 2 roczniki, 4ka, razem tylko 48 sgr.!! — **Ilustrowana księga familijna** austriacki Lloyda, z 36 obrazami artystycznymi, (ozdobne miedzioryty) wielk. 4ka, tylko 45 sgr.!! — **Biblioteka historyczna**, zbiór ulubionych dzieł historycznych najznakomitszych historyków, 25 części, razem tylko 1 tal.!! — **Lipska Gazeta ilustrowana**, za kompl. skończony tom w największym formacie z kilku 1000 obrazów, tylko 1 tal.!! (6 rozmiatych razem wziętych tylko 5 tal.!!) — **Boza** (Dickensa) wybr. romanse, 60 tomów, tylko 60 sgr.!! — **Maryi Zofii Schwarz** ulubione romanse, po niemieku, 115 części, tylko 3 tal. 28 sgr.!! — **Wiktor Hugo** Nedziny, niemieckie wydanie ozdobne w 10 tomach w 8ce, zamiat 10 tal. tylko 68 sgr.!! — **Ifflanda** teatr, 24 tomy, wydanie w formie klasycznych, tylko 58 sgr.!! — **Schillera** wszystkie dzieła, najnowsze wydanie ozdobne, z bustem Schillera, pap. wlin., elegancię tylko 3½ tal.!! — **Meyera** Uniwersum, 4 roczniki, z 150 stalorytami, tylko 2½ tal.!! — **Wielki atlas Europy** w 82 (ośmiu) częściach kolorowanych mapach, wraz z dodatkami mapy **Nowych Niemiec**, tylko 2½ tal.!! — **Musé soerot**, wykonane na obrazach artystycznych, 2 tal.!! — **Poezye** w guście Grecourta, 2 tomy w 8ce, z obrazem (bardzo rzadkie) tylko 2 tal.!! **Götého** wszystkie dzieła, najnowsze oryginalne wydanie Cotty, z portretami na stałi, 1866, eleg. pap. wlin. tylko 9 tal. 28 sgr.!! — **Götého Filozofja**, wybór i zestawienie z dzieł jego, 7 tomów, tylko 50 sgr.!! — **36** najulubieńszych taniec na fortepjan, tylko 33 sgr.!! — Nowy **Decameron**, 2 tomy, w ilustr. okładce, 2½ tal.!! — **Feod. Weh.** **Damy history**, zawiera tajne pamiętniki markizy Pompadour — hrabiny Dubarri — Katarzyny II — jako i innych — sławnych — kobiet, 3 tomy, razem tylko 2 tal.!! — 1) **Osasnovy** Seingalta pamiętniki, wybór, wielk. 4ka, z pięknymi stalorytami, 2) **Paryskie bale i damy balowe**, studia paryskie, z obrazem tytułowym, oba dzieła razem tylko 1½ tal.!! — Sprzysiężenie Berlina przez Brackbräuera, 2 tal.!! — **Dyseldorskie Album** dla młodzieży, wielkie ozdobne dzieło z miedziorytami najpiękniejszych żyjących artystów, (każdy obraz jest dziełem mistrzowskiem), 3 roczniki, wielk. 4ka, po 1 tal.!! — 1) **Thiersa** **Historja rewolucji francuskiej**, po niemieku, 20 tomów, w form. klas., 2) **Przełknięto kościółca** (bardzo interesujące) 3 tomy w 8ce, oba dzieła razem tylko 1½ tal.!! — **Boocaoio** **Decameron**, rzadkie wielkie wydanie w 8ce, Medyolan, z 24 miedziorytami, tylko 4 tal.!! — **Historja serca i historja banków gry**, 2 tomy, w ilustr. okładce, 1 tal.!! — **Drezdeńska galeryja obrazów**, dzieła mistrzowskie, wielkie dzieło ozdobne z miedziorytami w 4ce z najpiękniejszymi stalorytami Paynego, z tekstem, eleg. ze złoconą okładką, tylko 3 tal. 28 sgr.!! — **Zsochokkiego** nowela, najnowsze wydanie, 3 tomy w 8ce, tylko 40 sgr.!! — **Hogariha** dzieła, w 4ce, niemieckie wydanie ozdobne z stalorytami, z pięknymi angi. stalorytami wraz z tekstem niemieckim, eleg. karton, tylko 2½ tal.!! — **Aleksandra Dumasa** romanse, po niemieku, 128 części, tylko 4 tal. 28 sgr.!! — **Engeluszis** **Suo** romanse, po niemieku, 128 części, tylko 4 tal. 28 sgr.!! — **Fryderyki Bremer** romanse, po niemieku, 96 części, tylko 3 tal.!! — **Lichtenberga** dzieła, 5 tom. z obrazami Chodowieckiego, tylko 35 sgr.!! — **Dra Reutha**, rozkrzewienie człowieka, z anat. miedziorytami, tylko 1½ tal.!! — **Shakespeare** complete Works, po angielsku, z ilustracjami, Londyn, piękne oprawy, tylko 80 sgr.!! — **Ilustrowany magazyn do rozrywki**, przeszło 100 ilustrowanych romansów, noweli, historya naturalna itd. największa 4ka z przeszło 100 obrazami, tylko 15 sgr.!! — Nowy **domowy skarb анекдот**, zbiór przeszło 6000 анекдотów, humorystycznych opowieści, poezyi, uwinków itd. itd. 3 wielkie grube tomy w 8ce, tylko 58 sgr.!!

Bezplatnie dodają się do zamówień, od 5 tal. zaczawszy, znane dodatki; przy większych zamówieniach jeszcze: wydania z miedziorytami, pisma dla młodzieży, klasyki itd. itd.

Prośba! Szanowna publiczność, jako że **długoletnia** nasza klientela niechajby i w tym roku zaszczepiła nas swymi zamówieniami, które wykonuje akuratnie, rzetelnie i bezwzględnie znana od lat wielu jako **najtańsza**

J. D. Polacka, księgarnia eksportowa, Hamburg. Jungfernstieg 15, Hôtel de Russie i Bazar 6. Każde zamówienie wykonuje się natyohmst odwrotnie, ażeby wszystko jeszcze wcześniej przed świętami nadejść mogło. [6196]

Wielka wystawa gwiazdkowa w handlu materyałów **pismiennych i rysunkowych Antoniego Rosego** w Bazarze.

Jako podarki na gwiazdkę polecam **albumy do fotografii i rysunków, papeteryi, teki, pugilaresy, cygarniczki, nozigrzesze i inne przedmioty galanterii z skóry, drzewa** itd. we wielkim wyborze po cenach nader tanich. [6035]

Skład zabawek Antoniego Wunscha, 18 ulica Szeroka 18

połącza na nadchodzące święta obfity wybór **wszelkich możliwych zabawek** po najtańszych cenach. [6010]

Fabryka bielizny i magazyn płócien, stołowizny, powłok na pościel i skład towarów białych **ROBERTA SCHMIDTA,** (dawniej Antoniego Schmidta,) w Poznaniu Rynek No. 63, dostarcza zupełne wyprawy jako też pojedyncze przedmioty w dobrym towarze po najtańszych starych, cenach fabrycznych. (6156)

Fabryka pieców i towarów glinianych w Giesmansdorf - Tschauchwitz pod Nissą (Neisse)

połącza swe piece do ogrzewania z glazurą emalową, które wyrównają zupełnie fabrykatom berlińskim i po odpowiednio tanich sprzedają się cenach. Fabryka utrzymuje osobną pracownią dla artystów i jest w stanie dostarczać w największym wyborze wszystkie gatunki pieców, jako to: kominkowe, pokojowe, maszyny do gotowania itd. w najbarwistych formach eleganckich z licznymi ozdobami, tak glazurowane jak i w farbach enkaustycznych a na żądanie zatrudnia się stawianiem zakupionych pieców wedle konstrukcyj najlepszych, i dodaje potrzebne części mosiężne i żelazne po cenach zakupu.

Rysunki pieców i cenniki rozsyłają się na żądanie a anszlagi urządzeń pieców sporządzają się Pierwsze jako też zupełny wybór wszystkich gatunków pieców znajduje się **na naszym składzie w Poznaniu** Zamkowa ulica No. 2 i u pp. **S. Kronthala i Syn,** przy Ryunku, gdzie się zamówienia przyjmują [5732]. Zarząd fabryczny **Karól Friedenthal.**

Fabryka cukrów i czekolady S. Sobeskiego w Poznaniu przy placu **Wilhelmowskim** No. 3 (Hôtel du Nord) poleca w doborowych gatunkach

Cukry paryskie i własnej fabryki, Czekolady do gotowania i surowego jedzenia, **Herbaty** tegorocznego sprzetu, **Araki, Rummy, Cognac** francuski, **Sucho owoce francuskie, Daktyle, figi, rodzenki** na gałazkach, **migdały** w lupinkach i **kasztany** włoskie, **Marcepany królowieckie i Lubeckie** rozmaitych wielkości, opakowane w pudełeczka, **Figury i cukry** do przystrojania drzewek, po cenach umiarkowanych. Zamówienia zamieszko wykonują się przy starannem opakowaniu w jak najkrótszym czasie. [6206]

100 funt. mąki pszenniej z odstawką w dom, sprzedaję obecnie z **Nr. 0** po tal. 7 15 sgr., **Nr. 1** po tal. 6 25 sgr. Obstalunki przyjmuje także pan **J. N. Leitgeber**, Wielkie Garbary 16. Młyn Podgórnik w Poznaniu. [6222] **Karol Kratochwill.**

Uwiedomienie dla palących tytuń. **Następne nowo przybyłe marki ostatniego zniwa potecam jako bardzo wyborne.** 25 sztuk obliczają się wedle cen za 1000 się palących, 500 sztuk przesyła się franco bez obliczenia opakowania. Nie podobaję się gatunki zamieniają się w każdym czasie i w każdej ilości.

Victoria	12 tal.	Pico	13½ tal.
Perla	16 "	Varela	16 "
Fina	16 "	Golondrina	16 "
Ramilleta II	20 "	Casaba	20 "
Actividad	25 "	Novia	25 "
Jessonda	27½ "	Mahonesa	27½ "
Siesta	30 "	Orbe	30 "
Carbajales	40 "	Victoria	40 "
Legitimidad	50 "	Orgeno	60 "

Równocześnie polecam sprowadzone wprost z Turcji tytuńie i prawdziwe Nargil las (**orientalne lulkii wodne**).

M. Heymann, Importer, Fryderykowska ul. 33a. [6205]

ARAC DE BATAVIA kwarta po 15, 16½, 22½ sgr. bez butelki,
ARAC DE GOA kwarta po 30 sgr. bez butelki,
Rum z Jamaiki kwarta po 17½, 22½, 30, 40 sgr. bez butelki,
Cognac kwarta po 17½, 22½, 30, 40 sgr. bez butelki,
Wódka francuska kwarta 25 sgr. bez butelki.

Hartwig Kantorowicz. Przy odbiorze 1, ½, 1, ¼ legrów dają rummy, koniaki, wódkę francuską z tutejszego urzędu poborowego, araki tak z tutejszego jak i z mego składu w Rotterdamie nicocione. [6148]

MATICO-CAPSEIN VON GRIMAULT & Cº APOTHEKER IN PARIS

Kapsułki te galaretowe zawierają balsam Copaiwy, polączony z lotnym olejkiem rośliny Matico i używają się jako **powny środek przeciw gonorei.** Dla osób, które przeciw chorobie tej używają chętnie środków zewnętrznych, wyrabia dom Grimault i Sp. także iniekcye z rośliny Matico, zawierającą również skuteczną część składowe raczonej rośliny, a równającą się w swych skutkach najbrzdzi zalecanym przeciw gonorei środkom. [6199] Skład w Poznaniu w aptce **Elsnera.**

Dachówki wyborowej 40,000 jest sprzed. w Sulenolinie n. Waria. [629]

Dla palących tytuń i tych os palącym chcą dać podarek **Wiedeńskie** **prawdziwe cygarowizki** **plany morskiej** po 15, 20, 25 sgr. tal. 1, 1½, 2, 3, 4, 5, 7-20. **prawdziwe lulkii z plany morskiej okute w srebro** po tal. 3, 4, 5, 6-15. Wszystkie artykuły dają z nazwiskiem lub monogramami. Dla stowarzyszeń turniejowych, strzeleckich, śpiewu i innych równo cygarowiki ze znakami, stowarzyszenia. Za przesłaniem ceny w markach pocztowych lub pieniądzą papierowych, ponieważ poczta austriacka nie daje zaliczek pocztowych za granicę. [6017] **Fl. H. Fromm,** Wiedeń. Skład fabryki Galvagninof.

Araki, rummy, cognac likwory francuskie, hiszpańskie i nadreńskie poleca **T. Luzinski,** przy ul. Wilhelmowskiej [6223]

Orzechy włoskie, orzechy z Para, lamberto we i orzechy Chiavari poleca **Izydor Appel,** [6218] Podgórną ul. 7, naprz. Hôtel de France.

Świeżego dorsza morskiego, thustego lososia wędzonego, węgorza nadziewanego, kieliski sielawy, thuste bydlinki jako też **nowy wielki zian nistry malo solony astrach kawior** odebrał **A. Cichowicz,** przy ul. Berlińskiej No. 13, naprz. kr. dyrekt. policyi. [6238]

Minogi eblagskie, węgorz marynowany i opiekany jak i **śledzie wędzone własnego wędzenia** poleca **Józef Wache,** Szkolna ul. No. 11. [6049]

Stołowe wina wprost z Węgier sprowadzone sprzedaje p umiarkowanych cenach **Józef Gostomski,** [6200] w Grodzisku.

Dopiero co otrzymał **algierskie kalafioro, sałatkę Chicoré i rzodkiewki** **A. Cichowicz,** przy ul. Berlińskiej No. 13., naprz. król. dyrek. pol. [6207]

Dla Poznania znajdujesię skład **prawdziwego białego syropu piersiowego** **G. A. W. Mayera** w Wrocławiu u **S. Spiro**, Rynek 87. (Zamówienia zaniejskowe uskutecznią się akuratnie.) [6202]

Czekoladę z żelaza funt 24 sgr. **Welnę na zęby**, trąbka 2½ sgr. poleca (5101) apteka **Elsnera.**

Świeże ostrzygi w **Bazarze.** [5907] **Astrach, kawior, thustego wędzonego lososia, świeże kieliski sielawy, rulańdzę z węgorza, minogi eblagskie, sardynki rosyjskie i śledzie opiekane** poleca **T. Luzinski,** [6224] przy ul. Wilhelmowskiej No. 13. Przednie stare

wina węgierskie poleca winarnia **Józefa Gostomskiego,** [6191] w Grodzisku.

Na nadchodzące święta! **Rodzenki** male i duże, **Rodzenki** w gronach, **Rodzenki** sultanskie, **Migdały** duże, **Cytronade**, **Kawy** świeże palone i niepalone przednie w smaku, **Rafinade** po 5 i 5½ sgr. za funt, **Herbaty** w różnych gatunkach, **Araki** z Jamaiki i Batawi, **Orzechy** włoskie i tureckie poleca tanio **Julian Affeltowicz,** [6171] Chwaliszewo No. 13.

Francuskie świeże perigrone trufle i konserwowane w buteleczkach poleca **T. Luzinski,** przy ul. Wilhelmowskiej No. 13. [6225] Sprzedają **tryków** Rambouilletów krzyżowanych z Rambouilletami i **tryków** Negretti rozpoczela się. Bodecz pod Białosiłowem, 15 grudnia 1866. **Collin.** [6123] W **Białogłazach** pod **Wrześnią** jest na sprzedaż **50 sztuk tucznych skopów.** [6187]